

Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu

Dobříšský zámek

CZ0213602

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Evropský fond pro regionální rozvoj

Pro vodu,
vzduch a přírodu

1. Základní identifikační a popisné údaje

1.1 Základní údaje

Název: Dobříšský zámek

Kód lokality: CZ0213602

Kód lokality v ÚSOP: 2522

Rozloha (ha): 0,4848

Biogeografická oblast: kontinentální

Zařazení EVL na evropský seznam: 2008/25/ES

Zařazení EVL na národní seznam:

nařízení vlády č.132/2005 Sb., příloha 21

1.2 Způsob zajištění ochrany

Zvláště chráněná území (ZCHÚ)

NENÍ

Ochranné pásmo zvláště chráněného území (OP ZCHÚ)

NENÍ

Poznámkové pole ke způsobu zajištění ochrany

připravuje se vyhlášení PP

Smluvní ochrana dle § 39 ZOPK

NENÍ

Základní ochrana dle § 45c, odst. 2 ZOPK

Celková rozloha území chráněného dle režimu základní ochrany (ha): 0,4848

Relativní rozloha území chráněného dle režimu základní ochrany (%): 100

[Jiná území chráněná podle národní legislativy, evropské legislativy nebo mezinárodních úmluv v překryvu s EVL](#)

Ptačí oblasti

NEJSOU

1.3 Územně správní příslušnost

Středočeský kraj

Dotčené obce

Dobříš

Dotčená katastrální území

Dobříš

1.4 Stručná charakteristika území

Ekotop

Lokalita se nachází v oblasti mírně teplého, mírně vlhkého podnebí, na rozhraní Středního Povltaví a masivu Hřebenů. Krajina v okolí je převážně zemědělská s významným podílem lesů.

Kolonie netopýrů sídlí na půdě zámku, nedaleko centra obce a v těsném sousedství EVL Dobříšský park. Půda zámku je rozlehlá a dobře prostupná pro netopýry, kteří však využívají pouze malou část. Největší část kolonie donedávna přebývala především ve vikýři nad vjezdem do zámku, nyní se však (z neznámých důvodů) přesunula do vedlejšího sektoru nad vchodovou částí J křídla zámku, kde obývá dvě místa pod hřebenem střechy.

Biota

V lokalitě se nachází letní kolonie netopýra velkého (*Myotis myotis*). V minulosti byly uváděny počty v nižších stovkách jedinců (cca 150 - 250), do roku 2005 však došlo z nejasných důvodů k výrazném poklesu početnosti (38 ex. v roce 2005). Od roku 2005 je početnost kolonie relativně stabilní a pohybuje se v řádu několika desítek jedinců. Nejvyšší hodnoty dosáhla roku 2009 - 63 jedinců. Kolonie pravděpodobně komunikuje s nově objevenou kolonií pod dálničním mostem u Voznice, kam se možná přesunula i významná část jedinců ze zámku.

Z dalších druhů udáván netopýr večerní (*Eptesicus serotinus*). Kromě netopýrů zaznamenána též kuna skalní.

2. Stav EVL a předmětů ochrany

2.1 Předměty ochrany a jejich cílový stav

Druhy

Název předmětu ochrany: netopýr velký *Myotis myotis*

Kód předmětu ochrany: 1324

Stav předmětu ochrany při zařazení EVL do Evropského seznamu

Populace	Min	Max	Jednotka	Kategorie	Podíl populace	Zachovalost	Izolace	Celkové hodnocení
rozmnožující se populace	150	150	jedinci		$2\% \geq p > 0\%$	dobré zachování	populace není izolovaná, leží uvnitř rozšířeného areálu druhu	dobrá hodnota

Cílový stav předmětu ochrany:

zachovat příznivé prostředí pro výskyt netopýrů

2.2 Nároky předmětů ochrany

Druhy

Název předmětu ochrany: netopýr velký *Myotis myotis*

Kód předmětu ochrany: 1324

Popis nároků předmětu ochrany:

Netopýr velký je původně jeskynním druhem. V jižní Evropě obývá jeskyně celoročně, v našich podmínkách však letní kolonie samic osídlují především půdy velkých budov (kostelů, zámků apod.). Zde lze nalézt často i několik set až tisíce jedinců. Samice se v letních úkrytech objevují v průběhu dubna. Mláďata se rodí začátkem června, v polovině července se osamostatňují a v srpnu úkryt obvykle opouštějí. Jako zimoviště využívá tento druh nejrozličnější typy podzemních prostor – jeskyně, štoly, sklepy, kanály v hrázích přehradních nádrží apod. Zde se netopýři ukrývají ve štěrbinách nebo volně visí na stěnách a stropě, někdy vytvářejí i velké shluky. Hlavní potravu netopýra velkého tvoří velké druhy brouků (zejména z čeledi střevlíkovitých), které sbírá většinou ze země. Významným potravním stanovištěm netopýra velkého jsou lesy. Pravidelné přelety většinou nepřesahují 20 km, příležitostně však migruje i na větší vzdálenosti (až 390 km). Nejvyšší stáří u netopýra velkého, zjištěné kroužkováním, je 37 let.

V 70. letech 20. století došlo u nás, stejně jako v jiných evropských zemích, k rozsáhlému poklesu početnosti netopýra velkého. Možné příčiny tohoto úbytku jsou stejné jako u vrápence malého. Rovněž u tohoto druhu se početnost od začátku 80. let minulého století postupně zvyšovala a v současné době jsou na některých lokalitách zaznamenávány stavy až desetkrát vyšší.

Faktory a činnosti, které mohou negativně ovlivnit populaci druhu v lokalitě:

- nevhodné načasování stavebních prací (rušení, případně přímé ohrožení samic s mláďaty)
- úplné uzavření vletových otvorů, například při zabezpečování půdy před ferálními holuby (zamezení výskytu netopýrů)
- změna velikosti či umístění vletových otvorů (může netopýry zcela odradit od návratu do daného úkrytu, může také způsobit změnu mikroklimatu v půdním prostoru)
- použití odlišné střešní krytiny (možná změna mikroklimatu)
- zmenšení půdního prostoru, například při vybudování půdní vestavby (lokalita přestane splňovat nároky druhu na úkryt)
- vytvoření nových střešních oken (nežádoucí prosvětlení prostoru)
- použití nevhodných toxických látek na ošetřování dřevěných trámů (ohrožení zdraví a života netopýrů)

management letních kolonií na půdách budov:

Pokud jsou krovy a střešní krytina relativně zachovalé, je lepší ponechat lokalitu pokud možno bez zásahu (současný stav netopýrům vyhovuje).

V případě, že je oprava střechy z technických důvodů nezbytná, je nutno dodržet následující zásady:

- veškeré stavební i úklidové práce provádět mimo období výskytu netopýrů, tj. od začátku září do poloviny dubna, před i po ukončení stavebních prací by měla být lokalita navštívena odborníkem)

- zachovávat otvory, kterými netopýři do úkrytu vletují
- používat stejný nebo termoizolačně podobný typ střešní krytiny, aby nedošlo ke změně mikroklimatu
- neměnit charakter půdního prostoru (nebudovat nová střešní okna, půdní vestavbu apod.)
- nepoužívat přípravky na ochranu dřeva, které jsou toxické pro netopýry; případné použití konkrétního přípravku předem konzultovat s odbornými pracovníky
- pokud je třeba zajistit půdu proti pronikání ferálních holubů, lze do otvorů umístit latě, které umožní, aby půda byla nadále využívána netopýry; konkrétní způsob zabezpečení vletového otvoru je nutné konzultovat s odborným pracovníkem
- trus, který se hromadí pod kolonií, je lépe odklízet každoročně (jednou z možností je položit na podlahu velkou igelitovou fólii a na podzim z ní trus vysypat)
- v případě nutnosti ochrany členitější podlahy půdních prostor (např. klenba stropů v kostelech) je vhodné pod kolonii instalovat dřevěné pódium kryté silnou fólií, čímž se usnadní provádění úklidu a ochrání klenba
- lze také zajistit ochranu trámů před poškozením močí a trusem pomocí půlených plastových rour upevněných na trámy

2.3 Řešení konfliktů při zajišťování požadavků různých předmětů ochrany EVL

Konflikt není předpokládán

2.4 Konflikt s jinými ochrannými režimy dle ZOPK

Konflikt není předpokládán

2.5 Využívání EVL a zhodnocení jeho důsledků pro předměty ochrany

Stručná charakteristika a vliv činnosti

- údržba půdy a střechy

Střecha zámku je pokryta břidličnou krytinou a při její rekonstrukci byly v minulosti použity namísto mosazných korodující železné hřebíky. Díky tomu se stav střech rychle zhoršuje a nastala akutní potřeba nové celkové rekonstrukce. Od roku 2007 probíhá výměna střechy. Záměr byl řádně posouzen a byla na něj vydána zákonná výjimka. Práce byly prováděny v etapách, vždy pouze mimo dobu výskytu netopýrů. Lze tedy předpokládat, že nedošlo k negativnímu ovlivnění kolonie. Oprava části nad vjezdem, kde donedávna bylo donedávna usídleno jádro netopýří kolonie je plánována na rok 2015.

2.6 Související platné dokumenty ve vztahu k předmětům ochrany dle speciálních zákonů

NEJSOU

3. Péče o EVL

3.1 Popis optimálního způsobu péče o předměty ochrany

Primárním cílem je zajistit netopýrům dostatečně prostorné a klidné stanoviště. Rušení je v době rozmnožování třeba omezit na minimum. Přístup na půdu by měl být umožněn pouze z důvodu nevyhnutelných údržbářských zákroků nebo výzkumu netopýrů.

Údržbu střechy a půdních prostor je nutné přizpůsobit přítomnosti netopýrů. Veškeré práce musí být schváleny OOP a měly by být prováděny pouze mimo období výskytu. Práce na střeše je možné započít již okolo 1.9., před nimi je však nezbytně nutné zkontrolovat půdní prostory, zejména v místech největší koncentrace netopýrů (hlavní část kolonie). Pokud by zde kolonie tou dobou ještě sídlila, je třeba pro ni vymezit oblast klidu o rozsahu asi 1/3 až 1/2 půdního prostoru. Od zbytku půdy by tato oblast měla být oddělena kupříkladu plachtami a všechny práce i pohyb pracujících by se měly odehrávat výhradně mimo ni a to až do odletu netopýrů. V části zámku, kde je usídleno pouze menší množství (jednotky) jedinců lze s pracemi započít od 1.9. bez ohledu na jejich výskyt, neboť mláďata jsou již odrostlá a osamostatňují se, a kolonie se rozpadá, takže není tolik citlivá na rušení.

Při všech stavebních zásazích je nezbytné zachovat stávající charakter prostředí, především jeho mikroklimatické podmínky a průchodnost. Rozdělování prostoru na menší úseky, umístování bariér a zneprůchodňování stávajících vstupních otvorů (s výjimkou zabezpečení proti vnikání kun nebo holubů, neomezujícího samotné netopýry) je vysoce nežádoucí. Z tohoto důvodu je nezbytné zjistit, které otvory kolonie skutečně využívá. Dle sdělení RNDr. Schnitzerové se je zatím nepodařilo odhalit, a bude proto potřeba pokračovat ve výzkumu.

V případě obnovy střechy by volba střešní krytiny měla být konzultována s odbornými pracovníky ochrany přírody, krytina, která odpovídá historickému charakteru stavby je zcela v souladu s ochranou netopýra velkého. K ošetření trámů musí být voleny takové přípravky, které jsou pro netopýry nejméně škodlivé (lze doporučit kupříkladu kyselinu boritou a její deriváty), volba a použití přípravků by měly podléhat schválení a kontrole OOP.

Vzhledem k nižší početnosti a koncentraci netopýrů je množství za rok vyprodukovaného trusu též poměrně nízké a nevyžaduje podpůrná opatření s výjimkou použití folie na jeho zachytávání a případné ochrany nejexponovanějších trámů. V případě nutnosti (např. nárůst kolonie) je možné vytvářet další opatření k ochraně proti trusu. Tato nesmí ovlivňovat mikroklima, nebo významně zmenšovat prostor ve smyslu třetího odstavce této kapitoly. Vyprodukovaný trus by měl být každoročně odklizen.

3.2 Navrhovaná opatření

Opakovaná opatření

Číslo zákresu managementového opatření	<i>bez zákresu (vymezeno plochou EVL)</i>
Název managementového opatření	<i>Netopýři - letní kolonie čištění</i>
Kategorie opatření	<i>Péče o netopýry</i>
Cílový předmět ochrany	<i>Myotis myotis (netopýr velký) 1324</i>
Popis opatření	<i>úklid netopýřích trusu na půdě zámku</i>
Vhodný interval	<i>1 x za 1 rok</i>
Kalendář pro management	<i>1.9.-31.3.</i>
Poznámka	

4. Závěrečné údaje

4.1 Použité podklady

MARHOUL, P.; TUROŇOVÁ, D. (eds.) (2008). *Zásady managementu stanovišť druhů v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000: Metodika AOPK ČR*. 1. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. 163 s. ISBN 978-80-87051-38-2.

O.S. Ploučnice (2010). *Plán péče o zvláště chráněné území - přírodní památku Dobříšský zámek (návrh na vyhlášení) 2011 – 2020*. 14 s., 5 příloh, 2 CD. Plán péče o MZCHÚ. Manuskript. Archivuje KÚ Středočeského kraje.

SCHNITZEROVÁ, P.; CEPÁKOVÁ, E.; VIKTORA, L. (2009). *Netopýři v budovách: Rekonstrukce a řešení problémů*. Vydání 1. Praha: Česká společnost pro ochranu netopýřů. 71 s. ISBN 978-80-254-6256-0.

4.2 SDO zpracoval

Organizace: AOPK ČR, Krajské středisko Praha a střední Čechy

Zpracovatel: Mgr. Josef Spilka

E-mail: praha@nature.cz

Datum zpracování:

5. Seznam zkratk

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
ČESON	Česká společnost pro ochranu netopýřů
ES	Evropský seznam
EVL	Evropsky významná lokalita
J	jih, jižní
OP ZCHÚ	ochranné pásmo zvláště chráněného území
PP	přírodní památka
SDO	Souhrn doporučených opatření
ÚSOP	Ústřední seznam ochrany přírody
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZOPK	zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů

6. Přílohy

6.1 Orientační mapa evropsky významné lokality

CZ0213602_Dobriscky_zamek_orientacni_mapa.pdf

6.2 Mapa způsobu zajištění ochrany EVL

NENÍ

6.3 Mapa zákresů managementových opatření na vymezených plochách

NENÍ

6.4 Rámcová směrnice pro lesní stanoviště

NENÍ

6.5 Doplnující dokumenty

NEJSOU